

Сумський державний педагогічний університет
імені А.С.Макаренка

Навчально-науковий інститут фізичної культури

Кафедра логопедії

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ІН інституту
фізичної культури

Михайло ЛЯННОЙ

«29» серпня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЛОГОПЕДІЯ

Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність: 016 Спеціальна освіта

Освітньо-професійна програма: Спеціальна освіта (Логопедія)

Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

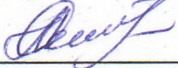
Мова навчання: українська

Погоджено науково-методичною
комісією ІН інституту фізичної
культури

«29» серпня 2025 р.

Голова

Людмила МОРОЗ, к.п. н., доцент

Розробники: Лариса СТАХОВА, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри
логопедії

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри логопедії
Протокол № 1 від «29» серпня 2025 р.

Завідувач кафедри

Анатолій КРАВЧЕНКО, к.п.н., професор

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни			
		денна форма навчання		заочна форма навчання	
Кількість кредитів: 5	бакалавр	Обов'язкова			
		Рік підготовки:			
		4-й		4-й	
		Семестр			
Загальна кількість годин: 150		7-й		8-й	
		Лекції			
		10 год.		2 год.	
		Практичні, семінарські			
		10 год.		4 год.	
		Лабораторні			
		Самостійна робота			
		55 год.		69 год.	
	Консультації:				
	- год.		2 год.		
Вид контролю: екзамен					

2. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни логопедія є психолого-педагогічна і методична підготовка майбутніх фахівців до професійно-мовленнєвої діяльності в системі національної дошкільної та шкільної освіти, охорони здоров'я.

Основними завданнями вивчення дисципліни логопедія є:

– підготувати студентів з теоретичних питань методики виявлення, подолання та профілактики мовленнєвих порушень в об'ємі необхідному майбутнім спеціалістам для ефективної організації формування мовленнєвої компетентності дітей дошкільного та шкільного віку;

– ознайомитись із психофізіологічними процесами, що забезпечують різні види мовленнєвої діяльності, з рівнями організації мовленнєвої функціональної системи, з практичними методами та прийомами подолання порушень мовлення дітей та дорослих;

– навчити студентів використовувати теоретичні знання на практиці;

- виховувати у студентів працьовитість, відповідальність до виконання завдань курсу, дисциплінованість, самостійність.

Вивчення дисципліни спрямовано на формування в студентів програмних компетентностей:

інтегральна компетентність:

ІК - здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми спеціальної та інклюзивної освіти у процесі корекційно-педагогічної, діагностико-консультативної, дослідницької та культурнопросвітницької діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування основних теорій і методів спеціальної освіти (логопедії) і характеризується комплексністю та невизначеністю умов;

загальні компетентності (ЗК):

ЗК-1 - здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного

демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;

ЗК-2 - здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя;

ЗК-3 - здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;

ЗК-4 - здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

ЗК-5 - здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;

ЗК-6 - здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології;

ЗК-7 - здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;

ЗК-8 - здатність працювати в команді;

ЗК-9 – здатність до міжособистісної взаємодії;

ЗК-10 - здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

.спеціальні компетентності (СК):

СК-1 - усвідомлення сучасних концепцій і теорій функціонування, обмеження життєдіяльності, розвитку, навчання, виховання і соціалізації осіб з особливими освітніми потребами;

СК-2 - здатність до аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду становлення і розвитку спеціальної та інклюзивної освіти, логопедії;

СК-3 - здатність застосовувати психолого-педагогічні, дефектологічні, медико-біологічні, лінгвістичні знання у сфері професійної діяльності;

СК-4 - здатність планувати та організовувати освітньо-корекційну роботу з урахуванням структури та особливостей порушення мовлення, актуального стану та потенційних можливостей осіб із особливими освітніми потребами;

СК-5 - здатність реалізовувати ефективні корекційно-освітні технології у роботі з дітьми, підлітками, дорослими з особливими освітніми потребами (порушеннями мовлення), доцільно обирати методичне й інформаційно-комп'ютерне забезпечення;

СК-6 - здатність працювати в команді, здійснювати комплексний корекційно-педагогічний, логопедичний, психологічний та соціальний супровід дітей з особливими освітніми потребами, в тому числі з інвалідністю в різних типах закладів;

СК-7 - здатність дотримуватися вимог до організації корекційно-розвивального освітнього середовища;

СК-8 - готовність до діагностико-консультативної діяльності;

СК-9 - здатність застосовувати теоретичні, емпіричні методи психолого-педагогічного дослідження, статистичні методи обробки отриманої інформації, визначати достовірність результатів дослідження;

СК-10 - здатність до системного психолого-педагогічного, логопедичного супроводу сім'ї, яка виховує дитину з особливими освітніми потребами;

СК-11 - здатність дотримуватися основних принципів, правил, прийомів і форм суб'єкт-суб'єктної комунікації;

СК-12 - здатність організовувати дитячий колектив, створювати в ньому рівноправний клімат і комфортні умови для особистісного розвитку вихованців та їхньої соціальної інтеграції;

СК-13 - здатність будувати гармонійні відносини з особами з психофізичними порушеннями, їхніми сім'ями та учасниками спільнот без упередженого ставлення до їх індивідуальних потреб;

СК-14 - здатність до роботи із спільнотою - на місцевому, регіональному, національному, європейському і більш широкому глобальному рівнях з метою формування толерантного, гуманного ставлення до осіб з особливими освітніми потребами, розвитку здатності до рефлексії, включаючи спроможність обдумувати як власні, так й інші системи цінностей;

СК-15 - здатність аргументовано відстоювати власні професійні переконання, дотримуватись їх у власній фаховій діяльності;

СК-16 - здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку;

СК-17 - здатність до застосування сучасних знань про психологічні особливості осіб із порушеннями мовлення як суб'єктів освітнього, логопедичного, корекційно-розвивального, відновно-реабілітаційного та абілітаційного процесів;

СК-18 - здатність оцінити структуру, механізм та ступінь тяжкості мовленнєвого дефекту, здійснити диференційну діагностику мовленнєвого порушення, оцінити особливості психофізичного розвитку, визначити потенційні можливості осіб із мовленнєвими порушеннями;

СК-19 - здатність здійснювати профілактику порушень усного та писемного мовлення в осіб різного віку на засадах соціального, педагогічного та психологічного характеру.

3. .Передумови для вивчення дисципліни

Для ефективного вивчення навчальної дисципліни важливим є попереднє опанування наступними дисциплінами: «Вступ до спеціальності», «Психологія», «Психолінгвістика», «Анатомія, фізіологія, патологія дітей з основами генетики».

4. Результати навчання за дисципліною

Програмні результати навчання	<p>РН-1. Знати сучасні теоретичні основи спеціальної освіти відповідно до спеціалізації, застосовувати методи теоретичного та експериментального дослідження у професійній діяльності, релевантні статистичні методи обробки отриманої інформації, узагальнювати результати дослідження.</p> <p>РН-2. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування конкретних задач спеціальної та інклюзивної освіти, логопедії.</p> <p>РН-3. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності у контексті професійних завдань.</p> <p>РН-4. Аргументувати, планувати та надавати послуги раннього втручання відповідно до рівня функціонування, обмеження</p>
-------------------------------	---

життєдіяльності й здоров'я дитини.

РН-5. Розуміти принципи, методи, форми та сутність організації освітньо-корекційного, логопедичного процесу в різних типах закладів.

РН-6. Планувати освітньо-корекційну роботу на основі результатів психолого-педагогічної діагностики осіб з порушеннями мовлення з врахуванням їхніх вікових та індивідуальних типологічних відмінностей.

РН-7. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами у професійному середовищі, володіти фаховою термінологією та професійним дискурсом.

РН-8. Організовувати і здійснювати психолого-педагогічне вивчення дітей з особливостями мовленнєвого розвитку, діагностико-консультативну діяльність.

РН-9. Мати навички комплектування та організації діяльності спеціальних закладів освіти, спеціальних груп у закладах дошкільної освіти, спеціальних класів у закладах загальної середньої освіти тощо.

РН-11. Застосовувати у професійній діяльності знання про методика, технології, форми і засоби раннього втручання, розвитку і корекції, навчання і виховання, реабілітації і соціалізації осіб з особливими освітніми потребами.

РН-12. Аргументувати, планувати та надавати психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (допомогу) відповідно до рівня розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності дитини з особливими освітніми потребами.

РН-14. Реалізовувати психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзії у ролі вчителя- 11 логопеда, вчителя-дефектолога, асистент вчителя-логопеда, асистент вчителя тощо.

РН-15. Застосовувати у професійній діяльності сучасні універсальні та спеціалізовані інформаційні системи та програмні продукти; бібліотечні ресурси та технології, зокрема електронні; спеціальну апаратуру та інструменти.

РН-17. Мати навички самостійного навчання та пошуку необхідної інформації.

РН-19. Вміти проводити диференційну діагностику порушень мовлення, оцінювати особливості психофізичного розвитку, визначати потенційні можливості осіб із порушеннями мовлення і здійснювати профілактику та корекцію порушень мовлення різного характеру й ступеня тяжкості у осіб різного віку

4. Критерії оцінювання результатів навчання

<i>Кількість балів</i>	<i>Критерії оцінювання навчальних досягнень студента</i>
90 – 100	Студент виявляє творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для творчого вирішення навчальних завдань, переконливо аргументує відповіді, обґрунтовує власні міркування та умозаключення.
82 - 89	Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, правильно вирішує навчальні завдання, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких не значна, добирає аргументи для підтвердження думок.
74 - 81	Студент вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти допущені помилки.
64 - 73	Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є суттєві.
60 - 63	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за вихідний, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні, з допомогою викладача може виправляти значну кількість суттєвих помилок.
35-59	Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.
1 - 34	Студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів.

5. Критерії поточного контролю знань і умінь студентів

1. Поточний контроль теоретичних знань студентів здійснюється за 2-бальною шкалою: 0,5 – «незадовільно», 1 – «задовільно», 1,5 – «добре», 2 – «відмінно».

Розподіл балів

Розділ 1										Разом	Сума	Підсумковий (екзамен)	Разом
Поточний контроль										19	75	25	100
T1	T2	T3	T4										
3	4	4	8										
Самостійна робота													
1	1	1	1										
Розділ 2													
Поточний контроль										16			
T1	T2	T3	T4										
4	4	4	4										
Самостійна робота													
1	1	1	1										
Розділ 3													
Поточний контроль										26			
T1	T2	T3	T4	T5	T6								
3	3	4	4	8	4								
Самостійна робота													
1	1	1	1	1	1								

6. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 - 89	B	добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	задовільно
60 - 63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

7. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: екзамен, комплексна контрольна робота, поточне теоретичне опитування, реферати, презентації результатів виконаних завдань та досліджень, інші види індивідуальних та групових завдань тощо.

8. Програма навчальної дисципліни

8.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

РОЗДІЛ І. АФАЗІЯ

Тема 1.1. Загальна характеристика афазії

1. Поняття афазії. Причини афазії.
2. Історичний аспект вивчення афазії.
3. Дитяча афазія.
4. Короткий огляд класифікації афазій.

Тема 1.2. Обстеження хворого на афазію

1. Попередня бесіда.
2. Вивчення стану рухів і дій.
3. Обстеження мовленнєвих функцій.
4. Обстеження стану інтелекту.
5. Складання логопедичного заключення.

Тема 1.3. Основи відновлювального навчання при афазії

1. Характеристика підходів до відновлення мовлення при афазії.
2. Сучасні концепції відновлювального навчання.
3. Умови відновлювального навчання.
4. Методологічні основи відновлювального навчання.
5. Психофізіологічні, психологічні та психолого-педагогічні принципи.
6. Завдання відновлювального навчання.
7. Вимоги до методів, які застосовуються у практиці навчання хворих з афазією.
8. Організація корекційно-педагогічної роботи при афазії.

Тема 1.4. Форми афазії. Корекційно-відновлювальна робота при різних формах афазії.

Акустико-гностична сенсорна афазія
Акустико-мнестична сенсорна афазія
Семантична афазія
Аферентна афазія
Еферентна афазія
Динамічна афазія

РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ЛОГОПЕДИЧНОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ З РВД, ЗПР та ДІТЬМИ, ЩО МАЮТЬ ПОРУШЕННЯ СЛУХУ, ЗОРУ

Тема 2.1. Особливості логопедичної роботи з дітьми з РВ та із ЗПР.

1. Особливості мовленнєвого розвитку РВ.
2. Зміст та методика психолого-логопедичного обстеження дітей із РВ.
3. Виявлення структури мовленнєвого порушення: обстеження імпресивного мовлення; обстеження експресивного мовлення; логопедичний висновок.
4. Корекція порушень мовленнєвого розвитку.
5. Психолого-педагогічна характеристика дітей із ЗПР.

6. Структура дефекту у дітей із затримкою психічного розвитку (мовленнєва та немовленнєва симптоматика).

7. Зміст та методика психолого-педагогічного обстеження дітей із ЗПР.

8. Зміст, основні напрямки та методи корекційно-логопедичного впливу при подоланні мовленнєвих вад у дітей із ЗПР.

Тема 2.2. Особливості логопедичної роботи з дітьми з розладами аутичного спектру.

1. Психолого-педагогічна характеристика дітей із РАС.

2. Особливості мовленнєвого розвитку дітей із РАС.

3. Організація обстеження дітей із РАС.

4. Корекційна робота з подолання мовленнєвих порушень дітей із РДА.

Тема 2.3. Логопедична робота з дітьми, що мають порушення слуху.

1. Характеристика мовленнєвого розвитку дітей з вадами слуху.

2. Порушення мовлення дітей з вадами слуху.

3. Особливості обстеження та корекційної роботи дітей з вадами слуху.

Тема 2.4. Логопедична робота з дітьми, що мають порушення зору

1. Характеристика мовленнєвого розвитку дітей з вадами зору.

2. Порушення мовлення дітей з вадами зору.

3. Особливості обстеження та корекційної роботи дітей з вадами зору.

РОЗДІЛ 3. ПОРУШЕННЯ ПИСЕМНОГО МОВЛЕННЯ

Тема 3.1. Вивчення проблеми порушень писемного мовлення

1. Історичний аспект вивчення проблеми порушень писемного мовлення.

2. Етіологія порушень писемного мовлення.

3. Організація процесу письма та читання.

4. Операції процесу письма та читання.

Тема 3.2. Дислексія. Дисграфія.

1. Поняття дислексії.

2. Симптоматика дислексії.

3. Механізм дислексії.

4. Класифікація дислексії.

5. Поняття дисграфії.

6. Механізм дисграфії.

7. Симптоматика дисграфії.

8. Класифікація дисграфії.

Тема 3.3. Типи патологічних помилок та їх механізми

1. Групи помилок (І. Садовнікова): помилки на рівні букви та склади, помилки на рівні слова, помилки на рівні речення.

2. Групи помилок (Є. Соботович, О. Гопіченко): фонетичні помилки, графічні та оптико-просторові помилки, лексико-граматичні помилки.

Тема 3.4. Обстеження дітей з порушеннями читання і письма

1. Анкетні дані, вивчення медико-педагогічної документації та анамнезу.

2. Обстеження стану мовленнєвого розвитку дитини.

3. Дослідження сукцесивних функцій.
4. Дослідження сприймання мовлення на фонетичному рівні.
5. Дослідження короткотривалої мовнослухової пам'яті.
6. Дослідження мовних операцій.
7. Дослідження стану звукобуквених асоціацій та графічних образів букв.
8. Дослідження графомоторних навичок.
9. Дослідження стану сформованості зорово-просторових функцій.
10. Дослідження самоконтролю на письмі та стану процесу читання.

Тема 3.5. Методика логопедичної роботи з подолання порушень писемного мовлення

1. Принципи логопедичної роботи з подолання порушень писемного мовлення.
2. Логопедична робота з подолання фонетичних помилок.
 - 2.1. Логопедична робота з подолання помилок на заміни та змішування букв, що позначають звуки, близькі за акустико-артикуляційними ознаками.
 - 2.2. Логопедична робота з подолання помилок на пропуски, перестановки та дописування букв у слові.
3. Логопедична робота з подолання оптико-просторових та графічних помилок.
 - 3.1. Розвиток зорово-просторових уявлень.
 - 3.2. Розвиток зорового та буквеного гнозису, зорового аналізу та синтезу.
 - 3.3. Розвиток зорової пам'яті та уваги.
 - 3.4. Корекція та розвиток дрібної моторики пальців і кистей рук, зорово-моторної координації.
4. Логопедична робота з подолання лексико-граматичних помилок:
 - 4.1. Розвиток умінь визначати та виділяти наголос у словах.
 - 4.2. Корекція та розвиток граматичної будови мовлення.
 - 4.3. Корекційна робота над поняттям про реченням, уточненням структури речення.
 - 4.4. Збагачення лексичного запасу.
 - 4.5. Корекційна робота над зв'язним мовленням.

Тема 3.6. Профілактика порушень писемного мовлення

1. Визначення готовності до різних видів мовного аналізу.
2. Визначення просторових уявлень та орієнтації у дітей.
3. Вивчення у дітей графічних навичок.

8.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви змістових розділів і тем	Кількість годин			
	Денна форма		Заочна форма	
	у тому числі		у тому числі	
	л	ф	л	ф

		Лекції	Практ.	Конс.	Самост.р		Лекції	Практ.	Конс.	Самост.р
Розділ 1. Афазія										
Тема 1.1. <i>Загальна характеристика афазії</i>	6	2	2		2	10	1	1		1
Тема 1.2. <i>Обстеження хворого на афазію</i>	4	1	1		2					3
Тема 1.3. <i>Основи відновлювального навчання при афазії. Організація корекційно-педагогічної роботи при афазії.</i>	4	1	1		2					4
Тема 1.4. <i>Форми афазії. Корекційно-відновлювальна робота при різних формах афазії.</i>	20	4	4		12	14	1	1		12
Підсумкове										
Разом за розділом 1	34	8	8		18	24	2	2		20
Розділ 2. Особливості логопедичної роботи з дітьми з рвд, зпр та дітьми, що мають порушення слуху, зору										
Тема 2.1. <i>Особливості логопедичної роботи з дітьми з РВ. Особливості логопедичної роботи з дітьми із ЗПП</i>	11	0,5	0,5		10	12				12
Тема 2.2. <i>Особливості логопедичної роботи з дітьми з розладами аутичного спектру.</i>	10	0,5	0,5		9	13				13

Тема 2.3. <i>Логопедична робота з дітьми, що мають порушення слуху</i>	10	0,5	0,5		9	12				12	
Тема 2.4. <i>Логопедична робота з дітьми, що мають порушення зору</i>	10	0,5	0,5		9	12				12	
<i>Підсумкове</i>											
Разом за розділом 2	41	2	2		37	49				49	
Розділ 3. Порушення писемного мовлення											
Тема 3.1. <i>Вивчення проблеми порушень писемного мовлення</i>	6	2	1		8	7				10	
Тема 3.2. <i>Дислексія. Дисграфія.</i>	4	2	1		8	39	2	4		10	
Тема 3.3. <i>Типи патологічних помилок та їх механізми</i>	4				8						10
Тема 3.4. <i>Обстеження дітей з порушеннями читання і письма</i>	6	2	2		8						10
Тема 3.5. <i>Методика логопедичної роботи з подолання порушень писемного мовлення</i>	6	6	6		10						19
Тема 3.6. <i>Профілактика порушень писемного мовлення</i>	15				9	7					
<i>Підсумкове</i>	2			2		2			2		
Разом за розділом 3	75	12	10	2	51	77	2	4	2	69	

Усього годин	150	22	20	2	106	150	4	6	2	138
---------------------	------------	-----------	-----------	----------	------------	------------	----------	----------	----------	------------

8.3. Теми практичних (семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Загальна характеристика афазії	2	1
2	Обстеження хворого на афазію	1	
3	Основи відновлювального навчання при афазії. Організація корекційно-педагогічної роботи при афазії.	1	
4	Форми афазії. Корекційно-відновлювальна робота при різних формах афазії.	4	1
5	Особливості логопедичної роботи з дітьми з РВ. Особливості логопедичної роботи з дітьми із ЗПР.	0,5	
6	Особливості логопедичної роботи з дітьми з розладами аутичного спектру.	0,5	
7	Логопедична робота з дітьми, що мають порушення слуху	0,5	
8	Логопедична робота з дітьми, що мають порушення зору.	0,5	
9	Вивчення проблеми порушень писемного мовлення	1	
10	Дислексія. Дисграфія.	1	1
11	Типи патологічних помилок та їх механізми		1
12	Обстеження дітей з порушеннями читання і письма	2	1
13	Методика логопедичної роботи з подолання порушень писемного мовлення	6	1
14	Профілактика порушень писемного мовлення		
Разом		20	6

9. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Базовий компонент дошкільної освіти (державний стандарт дошкільної освіти). Нова редакція. URL : https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf
2. Шеремет М.К. Логопедія. К.: Видавничий Дім «Слово». 2019. 856 с.
3. Тарасун В.В. Писемне мовлення: запобігання і корекція порушень.– К : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2007.
4. Гріненко О. В. Подолання дислексії та дисграфії в учнів початкових класів: Навч. посібник / О. В. Гріненко, М.М. Покотильська, Т. Я. Філоненко. Городище, 2010.
5. Марченко І. С. Спеціальна методика початкового навчання української мови / І. С. Марченко – К.: Слово, 2010.

Додаткова:

1. Ванжа К. В., Наумова О. В. Від звука до букви. Гурткова робота. Старший дошкільний вік. Х.: Вид-во «Ранок», 2014. 112 с.
2. Вашуленко М. С. Методика навчання української мови в початковій школі: навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ : Літера ЛТД, 2011. 364 с.
3. Вознюк О. В., Гужанова Т. С. Нова парадигма розвитку мовлення та навчання читання дітей дошкільної та початкової ланок. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Педагогічні науки*. 2016. Вип. 4. С. 46-50.
4. Калмикова Л. О. Перспективність і наступність в навчанні мови й розвитку мовлення дітей дошкільного і молодшого шкільного віку: психолінгвістичний і лінгвометодичний виміри. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2017. 448 с.
5. Кірик М. Ю. Історія становлення методів навчання грамоти шестиліток. *Збірник наукових праць «Педагогічні науки»*. 2011. Том 1, № 58. С. 56-62.

6. Меленець Л. І. Технології раннього навчання читання. Інноваційна практика в роботі вихователя ДНЗ. Київ : Шкільний світ, 2010. С. 82-101.

7. Шевцова О. А. Цікава граматики. Пізнавально-ігрові комплекси для дітей старшого дошкільного віку. Х.: Вид. група «Основа», 2012.

8. Барна Х. В., Кашуба Л. В., Лабенко О. В. Ігротерапія в корекції мовленнєвих порушень. Навчально-методичний посібник для вчителів початкових класів, вихователів, дефектологів, логопедів та студентів педагогічних факультетів. Харків: ФОП Озеров Г.В., 2021. 180 с.

9. Дяченко К. Г. Інновації в корекції писемного мовлення молодших школярів. 2010. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан. 320 с.

10. Журавльова Л. Науково-теоретичні основи комплексної діагностики мовленнєвого розвитку молодших школярів з дисграфією. Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Серія : Педагогічні науки : зб. наук. пр. Бердянськ : БДПУ. 2019. Вип. 1. С. 196–208.

11. Журавльова Л. Комплексний аналіз порушень письма у дітей молодшого шкільного віку. Науковий вісник мелітопольського державного педагогічного університету. 2018. № 1 (20). С.78-83.

12. Ільяна, В. М. Дислексія: підтримка дитини з особливими мовленнєвими потребами в освітньому середовищі: навч.-метод. посіб. 2023. Київ. Рукопис. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/739361/1/Dyslexia_2023.pdf

13. Ільяна В.М. Сучасний стан вивчення читання як процесу (психолого-педагогічний аспект). Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови : зб. статей молодих вчених. К.: 2012. Вип. 3. С. 36-40.

14. Кірпа Д. О. Ігрові вправи як засіб профілактики порушень писемного мовлення дітей молодшого шкільного віку. Актуальні питання корекційної та інклюзивної освіти : зб. наук. пр. Харків : ХНПУ, 2020. С. 149-155.

15. Колупаєва А. А., Таранченко О. М. Діти з особливими освітніми потребами: навчання та супровід у період повоєнної відбудови: навчально-методичний посібник (Серія «Інклюзивна освіта»). 2023. Київ. 192 с.

16. Махоня, В. І. Порухення писемного мовлення: історія, реалії, перспективи. Науковий часопис. 2017. Вип. 34. С. 57-62.

17. Петухова, І. О. Діагностика і корекція навчальних труднощів: нейропсихологічний підхід. Проблеми сучасної психології. 2021. № 3 (22). С.49-55.

18. Пічко, К. С. Труднощі навчання: дислексія, дисграфія, диспраксія, дискалькулія. Київ: Кенгуру. 2020.

19. Психолінгвістичні дидактичні технології діагностики і подолання мовленнєвих порушень у молодших школярів з тяжкими порушеннями мовлення : навчально-методичний посібник / Е. Данілавічюте, Л. Трофименко, В. Ільяна, Ю. Рібцун, З. Мартинюк, Г. Грибань. Інститут спеціальної педагогіки і психології НАПН України. 2022. 847 с.

20. Соколова Г., Кучіна, К. Теоретичні підходи до вивчення проблеми дисграфії у дітей молодшого шкільного віку. Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови. 2023. Вип. 1(22). С.120-134.

21. Чередніченко, Н. В. Початковий курс навчання української мови молодших школярів із тяжкими порушеннями мовлення (ТПМ). К. : Видавничий дім «Слово». 2017. 208 с.

22. Якимчук Г. Я. Типові індивідуальні варіанти порушень при дисграфії у дітей молодшого шкільного віку. Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови. 2021. № 1(14). С. 288-296.

23. Яценюк, Л. І. Корекція дислексії у дітей молодшого шкільного віку. Імідж сучасного педагога. 2023. № 4(211). С. 101-105.

24. Vygotsky, L. S. (1976). Play and Its Role in the Mental Development of the Child. In J. Bruner, A. Jolly, & K. Sylva (Eds.), Play: Its Role in Development and Evolution.